

KULTURA IBEROAMERYKAŃSKA W ŚWIECIE

■ **Złota Palma na MFF** w Cannes przyznana filmowi „Miłość” Hanekego przypomniła w kinie temat starości. Starzy reżyserzy i aktorzy wychodzą z cienia. Wydarzeniem rozpoczętego 29 sierpnia br. Międzynarodowego festiwalu Filmowego w Wenecji był pokazany poza konkursem nowy film Manuela de Oliveiry „Gebo i cień”. Słynny portugalski reżyser skończył 11 grudnia br. 103 lata! W jego nowym filmie parę małżeńską zagrali Jeanne Moreau (84 lata) i Michel Lonsdale (81 lat), a ich synową Claudia Cardinale (74 lata). Oliveira jest najstarszym czynnym zawodowo filmowcem na świecie. Debiutował jako dokumentalista jeszcze w czasach kina niemego. Pierwszy film fabularny o dzieciach ulicy zrealizował w 1942 roku. Rozgłos przyniosło mu „Święto wiosny” (1963) – polityczny, antyfeudalny paradokumentalny film o mieszkańcach wsi wykonujących misterium pasyjne. Sławę światową osiągnął w takim wieku, w jakim reżyserzy przechodzą na emeryturę. W 1985 roku otrzymał na MFF w Wenecji „Złotego Lwa” za dzieło życia, ale dopiero wtedy zaczynała się na dobre jego światowa kariera. Jej początkiem był pokazany na MFF w Cannes film „Franciszka” porównywany do kina Buñuela. W latach 80. ubiegłego stulecia wyświetlano jego czterogodzinną adaptację dramatu Paula Claudela „Satynowy trzewiczek”. Ostatnio realizuje film za filmem, często z udziałem międzynarodowych gwiazd takich jak John Malkovich, Catherine Deneuve, Michel Piccoli. Pamiętny był występ Oliveiry w filmie „Lisbon story” Wendersa, w którym naśladował sposób chodzenia Chaplina. Oliveira wypowiadał się do kamery na temat kina i religii. Jego następny projekt filmowy nosi tytuł „Kościół szatana”. Pytany o sekret długowieczności, odpowiada, że zawdzięcza ją codziennemu chodzeniu po schodach, bo nie ma windy.

■ **5 grudnia 2012 r.** zmarł w wieku 104 lat architekt brazylijski Oscar Niemeyer zaliczany do grona najwybitniejszych twórców architektury światowej. W ciągu ponad 70 lat pracy zawodowej zrealizował około 600 projektów rozsianych po świecie i stworzył swój własny styl nazwany brazylijskim modernizmem, który charakteryzuje się płynnymi liniami krzywizn i wykorzystaniem betonu na wielką skalę. Niemeyer mówił, że swoją twórczością składa hołd ciału brazylijskiej kobiety, kształtom brazylijskich gór i krętemu biegowi rzek swojej ojczyzny – Brazylii. Był głównym projektantem założeń urbanistyczno-architektonicznych stolicy kraju – miasta Brasilia. Wśród jego słynnych realizacji znajdują się między innymi: katedra w mieście Brasilia, stadion sportowy w Rio de Janeiro, audytorium imienia Simona Bolívara w São Paulo, Teatro Popular w Niteroi i gmach Teatru Narodowego Claudio Santoro w Rio, zaprojektował Międzynarodowe Centrum Kultury w mieście Aviles w hiszpańskiej Asturii, siedzibę Francuskiej Partii Komunistycznej w Paryżu, wspólnie z Le Corbusierem siedzibę ONZ w Nowym Jorku. Jednym z największych osiągnięć Niemeyera jest jego własny dom zbudowany w Rio de Janeiro (projekt z 1953 roku) i nazwany „Casa das Canoas”. Ma

płaski dach wsparty na słupach i szklane ściany, które wyginają się w łagodne łuki. W 1988 roku Niemeyer otrzymał nagrodę Pritzкера nazywaną Noblem dla architektów. Ze względu na swoją orientację polityczną (od 1945 roku był członkiem Partii Komunistycznej i często przeznaczał fundusze na wspieranie działań lewicy) został w 1966 roku zmuszony do emigracji z kraju, kiedy na kilkanaście lat rządy w Brazylii objęła junta wojskowa. Spędził ten czas w Europie. Nigdy nie zobaczył domu, który w latach 60. zaprojektował w Kalifornii dla producenta filmowego Josepha Stricka, bo nie dostał wizy amerykańskiej. Jako komunista nie mógł także przyjąć propozycji wykładów na Harvardzie, a później na uniwersytecie w Yale. Był czynny zawodowo i projektował do ostatnich lat życia. Ostatnio opracował koncepcję realizowanej przed Olimpiadą przebudowy „Sambodromu” w Rio de Janeiro.

■ **Po prawie 50 latach nieobecności** twórczość Heberto Padilli (1932-2000) wraca do czytelników na Kubie. Zapadła decyzja dotycząca wydania w Hawanie tomu wierszy tego poety i zaprezentowania go na Międzynarodowych Targach Książki w Hawanie w lutym 2013 roku. Tom ma nosić tytuł „Una época para hablar” i będzie zawierał: „Las rosas audaces” (1948), „El justo tiempo humano” (1962), „Fuera del juego” (1968), „La hora” (1965), „Provocaciones” (1973), „El hombre junto al mar” (1981) oraz dział zatytułowany „Otros poemas”. Przedmowę do tomu wierszy Padilli napisze César López – laureat Państwowej Nagrody Literackiej sprzed kilku lat. W książce zostaną zamieszczone wypowiedzi członków „Pokolenia lat 50.”, do którego należał Padilla. Będą to między innymi: Roberto Fernández Retamar, Nancy Morejón, Antón Arrufat, Francisco de Oraá. Okładkę tomu zaprojektuje wybitna malarka Antonia Eiriz.

Przypomnijmy, że Heberto Padilla to poeta, który był potępiony przez władze Kuby za postawę nieprzyjazną rewolucji, jaką prezentował w swojej twórczości. Wprawdzie na ogłoszonym w 1968 roku konkursie Narodowego Związku Pisarzy Kubańskich (UNEAC) międzynarodowe jury nagrodiło tom jego wierszy zatytułowany „Fuera del juego”, jednak władze Kuby wywarły presję na wydawnictwie, by w imieniu kierownictwa UNEAC zamieściło w książce agresywną deklarację potępiającą nagrodzonego autora za nieprawomyślność wobec przemian, jakie niosła ze sobą rewolucja. Padillę zmuszono do złożenia publicznej samokrytyki. W niedługim czasie poeta wyemigrował do Stanów Zjednoczonych i tam spędził resztę życia. Zmarł w roku 2000. Na Kubie obowiązywał zakaz druku jego wierszy. W końcu lat 60. ubiegłego wieku „sprawa Padilli” odbiła się głośnym echem w międzynarodowych kręgach intelektualnych i spowodowała, że wielu pisarzy i przedstawicieli świata kultury zerwało przyjazne kontakty z rewolucyjną Kubą. Podjęta teraz decyzja o wydaniu w Hawanie tomu wierszy Padilli może być sygnałem zmian zachodzących się w kubańskiej polityce kulturalnej.

Dział opracowała: *Danuta RYCERZ*